

Poziv za znanstvene prispevke

31. OKTOBER 2007

150 LET OD PRVEGA MODERNEGA HABSBUŠKEGA POPISA PREBIVALSTVA

Študijsko posvetovanje o prebivalstvu Istre in sosednjih dežel

Italijanska Unija – CIPO – Center za zgodovinske raziskave iz Rovinja

Pula, 31. oktober 2007

Habsburški popis prebivalstva iz 1857. leta je mejnik v okviru historične demografije in sorodnih ved, saj označuje prehod iz demografije, ki je omejena na raziskave agregativnega značaja, kakor so se izvajale v preteklosti, na štetja prebivalstva s pravimi znanstvenimi metodami, kakor jih pojmujemo tudi dandanes. Zgodovinopisje je enotnega mnenja, da je bil popis prebivalstva iz leta 1857 prvo tovrstno sodobno štetje v okviru avstrijskega cesarstva, in eno od prvih v evropskem in svetovnem merilu. Ker ustreza štirim osnovnim pravilom modernih prebivalstvenih popisov (individualnosti, sočasnosti, celovitosti in periodičnosti), je avstrijsko štetje iz 1857. leta predhodno popisom mnogih s statističnega vidika razvitejših držav.

Štetje iz leta 1857 je zajelo 38 milijonov prebivalcev takratnega cesarstva, vključno z istrskim. Kljub temu, italijanski, slovenski in hrvaški znanstveniki niso do danes uporabili in poglobljeno preučili v celoti ohranjenega popisnega pragradiva, kar je (upoštevajoč tudi obstoj druge bogate demografske vire, od župnijskih matičnih knjig, *status animarum*, matičnih knjig do zaupnih štetij iz italijanskega obdobja in jugoslovanskih statistik) v nasprotju z razvojem historičnodemografske vede v istrski regiji kot tudi s številnimi raziskovalnimi pobudami s področja prebivalstvene zgodovine v okviru univerzitetnih središč v Kopru, Puli, Trstu, na Reki in historičnodemografskih študij nasploh.

Namen študijskega srečanja je pritegniti pozornost strokovne in širše javnosti na ta mejnik avstrijske in evropske statistike, s posebnim poudarkom na istrski in sosednjih deželah. Kot cilj si zastavljamo kritično soočenje s popisom in splošnimi avstrijskimi statističnodemografskimi prizadevanji zato, da se ugotovijo pomembnost, inovacijski učinek in pomen popisa 1857, ne nazadnje tudi v okviru evropskih štetij prebivalstva. Prav tako nameravamo analizirati vire, podatke in raziskave iz leta 1857 o Istri, ter predlagati nove raziskave na podlagi arhivskega popisnega gradiva. Študijski dan bo tudi priložnost za ugotovitev napredka zgodovinskih in demografskih raziskovanj o Istri in sosednjih območjih v habsburškem obdobju na podlagi neraziskanih virov, ter za predstavitev novih študijskih primerov.

Študijski program bo obsegal štiri sklope v skladu s sledečimi tematskimi področji.

Prvi sklop: Prvi moderni habsburški popis prebivalstva v okviru evropskih štetij

Predlagane teme:

- Evropa med predsodobnimi in sodobnimi štetji prebivalstva.
- Pomembnost štetja prebivalstva iz 1857. leta v habsburškem kontekstu.
- Pomembnost štetja iz 1857. leta za historično demografijo severnojadranskega območja.

Drugi sklop: Popis prebivalstva iz leta 1857 v Istri in sosednjih pokrajinah

Predlagane teme:

- Tehnična in filološka analiza ter izvedbeni vidiki štetja prebivalstva.
- Tolmačenje podatkov iz leta 1857 na nivoju Cesarstva.
- Tolmačenje podatkov iz leta 1857 na nivoju *Küstenlanda*.
- Tolmačenje podatkov iz leta 1857 na nivoju istrskih okrožij.
- Tolmačenje podatkov iz leta 1857 na občinskem nivoju v Istri.
- Tolmačenje podatkov iz leta 1857 na nivoju posameznih naselij.
- Arhivska dokumentacija o letu 1857.
- Bibliografija o štetju prebivalstva iz leta 1857.
- Izvirna dokumentacija štetja prebivalstva kot zgodovinski vir (migracije, gospodarstvo, družba, družina itd.).

Tretji sklop: Viri in dokumenti za historično demografijo istrskega območja

Predlagane teme:

- Predstatistični viri (zapisi o splošnih in apostolskih obiskih, *ad limina apostolorum*, matične župnijske knjige, *status animarum* ali knjige župljanov, matične knjige itd.).
- Viri iz statističnega obdobja (arhivi Pazina, Trsta, Reke, Kopra, Dunaja itd.; župnijski arhivi in arhivi drugih ustanov).
- Vojaški viri (naborne in podobne knjige).
- Viri o migracijah (knjige o prebivalstvu, izdaja potnih listov, sezname vkrcanih potnikov, knjige o naturalizacijah in podobno).
- Vprašanja o interpretaciji in o rekonstrukciji statističnih podatkov.

Četrty sklop: Raziskave o prebivalstvu Istre (1813-1918)

Predlagane teme:

- Razvoj istrskega prebivalstva (analiza in interpretacije makro podatkov).
- Prebivalstvo Istre (analiza in interpretacije makro podatkov).
- Študijski primeri (območja, mesta, podeželja, župnije, skupnosti itd.).
- Raziskave na podlagi imenskih virov.
- Habsburška štetja kot vir za socialno zgodovino in za zgodovino gospodarstva.
- Štetja prebivalstva kot vir za bivalno, etnično, jezikovno in drugo kulturo.
- Nove raziskave in možnosti za raziskave.

Tehnične značilnosti in rokovnik:

Delovni jeziki: italijanščina, hrvaščina, slovenščina.

Prijava in predaja abstracta: do 31. maja 2007.

Obvestilo organizatorja o sprejetih prispevkih: do 15. junija 2007.

Predstavitev programa: do 15. julija 2007.

Znanstveni odbor:

Prof. Marco Breschi

Prof. dr. Miroslav Bertoša

Prof. Egidio Ivetic

Dr. Dean Krmac

Organizacijski odbor:

Dean Krmac

Ennio Malusà

Antonio Miculian

Maurizio Tremul

Tajništvo:

Dean Krmac

e-mail: dean.krmac@guest.arnes.si

Naslov: Italijanska Unija, Župančičeva ulica 39 (p.p. 343), SI-6000 Koper Capodistria

Telefon: +386 5 63-11-220 /(221)

Faks: +365 5 631 12 24